

osabban Louis Lumière-nek sikerült megoldania. Autochromnak nevezett eljárását 1904. május 30-án mutatta be a Francia Tudományos Akadémiának, 1907-ben pedig már kaphatók voltak a gyárilag előállított lemezek. Az autochrom 9x12 cm-es üveglemezen megjelenő színes pozitív kép, kicsit szemcsés szerkezete szabad szemmel is látható, nagyító alatt a szemcsék jellegzetes rajzolatot mutatnak. A lemezek természetű színei máig megmaradtak. Az autochrom egy példányos, ma azt mondanánk, direkt pozitív volt, egyfajta színes dia. Nem lehetett sokszorosítani, általában vetítve, vagy valamilyen fényforrás elé helyezve volt élvezhető. Eredeti installációban az autochrom lemezek emulziós oldalát is üveglap védte, az ép autochrom tehát, szélén körberagasztott dupla üveglap.

Az új, színes eljárás lenyűgözte a közönséget. Az egyetemes fotográfia-történet olyan óriásai, mint Alfred Stieglitz és Edward Steichen is őszinte elismeréssel adóztak Lumière-ék találmányának. Ők ugyanis 1907-ben éppen Párizsban tartózkodtak, amikor is Steichennek sikerült szereznie két darabot az akkor még forgalomban nem kapható lemezekből. Az eseményről Stieglitz számolt be.

„Szavakkal lehetetlenség tolmácsolni a látottakat...” – írja – „a felvételek olyan meglepően hitelesek, hogy minden várakozást felülmúlnak... első pillantásra meggyőződtem, hogy a színes fényképezés örökre megoldhatatlannak hitt problémája megoldódott. Nem adok hosszú időt és minden fényképező a színek bolondja lesz.”

Az autochrom valóban elbűvölte mind a professzionális, mind az amatőr fényképezőket. Nem volt olcsó mulat-

ság, de a korabeli leírásokból tudjuk, hogy uralta a vetítettképes előadásokat, és akárhány virágzó fa vagy naplemente feltűnt a vetítővászonon, a közönség lelkes tapsolással jutalmazta. Évtizedek teltek el, amíg az egyensúly helyreállt a monokróm és a színes képek között. Az autochrom képek divatja körülbelül az 1930-as évek közepéig tartott, 1932-től film alapanyagú – hordozójú – változata is ismert volt.

Az 1930-as évtized végére az autochromot teljesen kiszorították a használatból az új, a maihoz hasonló, Agfa és Kodak gyártmányú színes kisfilm nyersanyagok.

A hazai közgyűjteményekben viszonylag kevés autochromot találunk. A Fotográfiai Múzeum, a Petőfi Irodalmi Múzeum, a Néprajzi Múzeum és a Nemzeti Múzeum őriz szép darabokat. Az egykorú leírások alapján sokkal gazdagabbnak gondolhatnánk az autochrom hagyatékot, ám ebben az esetben is igaz a muzeológiai közhely, amely szerint a múlt nem azonos azzal, ami megmaradt belőle.

Az itt bemutatott autocromok a technika legszebb darabjai. A sors furcsa fintora, hogy az egykori kortársak ezeket a képeket nem élvezhették így, ahogy mi most, csak vetített, vagy egyéb áttételes formában láthatták. Az igazi nyertesek tehát mi vagyunk, akik előtt a mai fejlett nyomda- és másolási technikának köszönhetően, valamint a rendező, Kocsis Iván ötlete és munkája eredményeképpen teljes szépségében mutatkozik meg mindaz, ami ebben a gyönyörű korai színes technikában, az autochromban benne van.

Kedves Iván, köszönjük.

DIÁKSZÍNJÁTSZÓ FESZTIVÁL SZÉKELYUDVARHELYEN

Húsz színjátszó csoport, összesen több mint háromszáz romániai magyar diák találkozott április 25, 26, 27-én Székelyudvarhelyen, a XI. Országos Magyar Diákszínjátszó Fesztiválon (ODIF), amit az udvarhelyi Tamási Áron Gimnázium rendezett meg több helyi és magyarországi támogató segítségével. A szervezői, rendezői feladatokat a házigazda gimnázium Vitéz Lelkek színjátszó csoportjának tagjai látták el, Szász Mihálykó Mária vezetésével, de az iskola más diákjai és tanárai is kivették a részüket a munkából, élükön Laczkó György igazgatóval. A fesztivál zsűrijében Kozsik Ildikó és Kozsik József színművészek, Dáné Szilárd magyar, néprajz szakos tanár, valamint Székelyudvarhely magyarországi testvérvárosából Békéscsabáról Steinwender József pedagógus, színjátszó-rendező és Józsa Mihály (e sorok írója) foglaltak helyet.

A zsűri a találkozó első két napján húsz előadást nézett végig. A szerzők között találkozhattak többek között Arany János, Robert Merle, Kisfaludy Károly, Peter Weiss, Karinthy Frigyes, Ezio D' Erico, Örkény István nevével, de jó néhány olyan produkciót is láthattak, melyeknek szövegét, történetét maguk a diákok improvizálták, írták,

vagy állították össze magyar költők verseinek szövegeiből. A sok különféle stílusú előadás mindegyike magas színvonalú volt a maga nemében, a zsűrinek mégis döntenie kellett. Az éjszakába nyúló értékelés után, a fesztivál zárónapján a zsűri és a csoportok szavazatai alapján az alábbi eredményt hirdették ki.

A színházi tagozatos középiskolák, illetve a színházi szakemberek vezette csoportok kategóriájában első lettek a marosvásárhelyi Csepűrvágók, másodikok a kolozsvári Angyalkák, a megosztott harmadik díjat pedig a székelyudvarhelyi Fabula, és a marosvásárhelyi Ripacsok nyerték el. A leglátványosabb előadásnak járó különdíjat a csíkszeredai Margarín csoport kapta. A teljesen amatőr előadások kategóriájában első lett a csíkszeredai Mágamaszk, második a brassói Grimasz, és a szilágycsehi Berekenye, a harmadik díjat pedig a székelyudvarhelyi Vitéz Lelkek kapták. A zsűri különdíját a vendég kiskunfélegyházi Karinthy Színpad, a legeredetibb előadás különdíját a zilahi MI csoport, a fair play díjat pedig a krasznai Timikomédiások vehették át. Egyéni alakításáért különdíjat kapott Molnár Lehel a segesvári Bűvkörből, Illyés Emőke a székelyudvarhelyi Fabu-

SZAKMAI BESZÁMOLÓK

lából, valamint Faragó Zénó az aradi Kölcsey Színpad, Bodea Tímea a szilágycsehi Berekenye, és Birtalan Csaba a szilágysomlyói ÉC-Paródiákok tagja. Díjat ugyan most nem nyertek, de a zsűri szerint bíztató jövő elé nézhetnek a székelyeresztúri Orbán Lelke, a zilahi Westhalia, a gyermekszentmiklósi Czfet-czafat, a kovásznai Kőrösi Csoma Sándor Diákszínpad, és a Varsolc színjátszó csoport is.

Az egész fesztivált a fiatalos lendület, a játékos jókedv, az egymásratalálás, az összetartozás, a szeretet öröme, és a kitűnő hangulat jellemezte. Öröm volt látni, hogy a székelyerudvarhelyi művelődési ház nézőtere három napig szinte ki sem ürült, mert a résztvevők mindig megnézték egymás előadásait, és lelkes tapssal bíztatták versenytársaikat, ellenfeleiket. A XI. ODIF az anyagi nehézségek ellenére szervezettség, művészi színvonal és kócos fiatalosság tekintetében is eséllyel versenyezhetett volna a hasonló magyarországi fesztiválokkal. Néhány vidámabb előadástól eltekintve azonban a darabválasztásban és az előadások hangulatában is a kiuttalanság, a talajvesztettség, érzése tükröződött. Szomorú volt látni, hogy ezek a fiatal emberek milyen szívszorítóan élményszerűen tudnak mesélni a reményvesztettségről, és végső soron a halálról.

Abban, hogy ez a következő, tizenkettedik fesztiválon ne ilyen arányban jelenjen meg, áttételesen nekünk, anyaországi magyaroknak is nagy a felelősségünk. No meg abban is, hogy egyáltalán legyen XII. ODIF, mert az bizony még nem nagyon látszik, hogy melyik erdélyországi város tudná jövőre felvállalni a fesztivál költségeit. Ha ismét együtt akarjuk látni ezeket a csillogó gyermekszemeket, akkor segítsünk nekik. Mert élni sokféleképpen lehet, de nem mindegy, hogy érdemes. Ahogy ők élnek, úgy érdemes. Tegyük meg mindent, hogy ezt ők is érezhessék.

Józsa Mihály

Kulturális Központok Országos Szövetsége 6000 Kecskemét, Deák Ferenc tér 1. 2002. évi közhasznúsági jelentés

A Szövetség az éves munkarendje szerint végezte feladatát, hat munkacsoportja tartott az év folyamán tanácskozást, illetve továbbképzést. Októberben „Közművelődés Európában” címmel került megrendezésre az országos szakmai konferenciája.

Bevételek

nyitó pénzkészlete:	1.797.548 Ft
bevételek/tagdíjak, pályázatok, támogatások, képzési hozzájárulás, stb.:	4.681.463 Ft

Kiadások

rendezvények szállás és étkezési költségei, megbízási díjak, utazási költségek, dologi kiadások, stb.:	6.397.141 Ft
--	--------------

Záró pénzkészlet: 114.630 Ft

A Szövetségnek befektetett eszköze, értékpapírja nincs, vállalkozási tevékenységet nem folytat.

Az Elnökség tagjai személyi juttatásban nem részesülnek, azon természetbeni juttatást veszik igénybe, mint a Szövetség valamennyi tagja.

A közhasznúsági jelentés alapjait adó beszámolókat (szakmai, pénzügyi) a 2003. február 27-i Közgyűlés fogadta el.